

הארי ההו

פנינים נפלאים מתורתנו של

המהרא"ל צינץ

הגאון הפיאריה לייב צינץ זי"ע מפלאצק

גיליון רס"ב, חג הפסח תשפ"ד

מכון לחוצאה חרשה ומפוארת של ספרי מהרא"ל צינץ זי"ע

ת.ד. 3498 אשדוד 77134
טל': 08-8648989
פקס: 08-8648686
tzintz@tzintz.org



הבטחת רבינו, מי שישתדל בהדפסת ספריו יהיה לו המזכר למליון



עֶשֶׂר מִכּוֹת

עשר המכות באו מצד הקדושה



תני "הן", שלא ליתן הויה לקליפות... ולזה יש לומר שהמגיד פירש: ואלו "הן", שלא תימא שבאו על ידי מלאכי משחית, ולא היה ליתן להם הויה, לזה אמר: ואלו "הן", כי שורשם בקדושה, שיצאו מן ספירות הקדושים שהיכו לקליפות, כדאיאתא בסידור האר"י ז"ל שמסודרין (=המכות) על סדר הספירות מלמטה למעלה (=מכת דם כנגד מלכות, צפרדע כנגד יסוד, וכיו"ב שאר המכות)..."

הגדה של פסח - ברכת השיר

אלו עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם וְאֵלוּ הֵן: דָּם, צִפְרָדַע, וכו'. (הגדה של פסח). בהגדת "ברכת השיר" למהרא"ל צינץ מדייק: הלא כבר אמר "אלו עשר מכות", ומהו שחזר וסיים "ואלו הן"? ומבאר הענין באופן נפלא בזה הלשון: "ואפשר לפרש על פי מה שראיתי בספר "עשרה מאמרות" (להרמ"ע מאפנו זי"ע מאמר חיקור דין ח"א פ"ג) ליישב מה שהקשו התוס' (ב"ק ב, א ד"ה ארבעה) דבראש השנה תנן ארבעה ראשי שנים "הן", ובאבות נזיקין לא תני "הן". ותירץ: בדבר שבקדושה תני "הן", אבל באבות נזיקין שהם נגד הקליפות לא

מִכַּת דָּם

מדוע נסדרה מכת דם בסופו

ובמפתחים זה הדם.

הוא ההתחלה. ועל כן יש לפרש, שאצלו יתברך נמצאה מכת בכורות חקוקה ראשונה על המטה, ואילו מכת דם אחרונה. אך בשעה שהמטה השתלשל מלמעלה למטה - אל משה, הרי אצלו נמצאה מכת דם ראשונה ומכת בכורות האחרונה. ועל כן כששלחו ה' להתרות בפרעה ציוה עליו שיתרה על מכת בכורות, וכן כאן נזכרת מכת דם - 'ובמפתים', האחרונה. אך כשמשה נשלח אל מצרים, ציווהו הקב"ה (שם שם, כא) "קֹאֵה קָל הַמִּפְתִּים אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְיָדְךָ", שהזהירו לעשותם לפי הסדר שבמטה שבידו - דם בתחילה ובכורות בסוף ולא להיפך. משום שלאחר מכת בכורות כבר שילחם פרעה ממצרים ורצון ה' שפרעה ילקה את כל הסדר.

יש להתעורר אודות סדר הדברים. מכת הדם הלא היתה ראשונה למכות, ומדוע זה נסדרה כאן בסופו של פסוק? עוד יש לעורר. הנה כאשר שלח ה' את משה בפעם הראשונה אל פרעה ציוה עליו (שמות ד, כב-כג), "וְאָמַרְתָּ אֶל פְּרֹעֶה כֹּה אָמַר ה' בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר אֵלָיךְ שְׁלַח אֶת בְּנִי וְיַעֲבֹדֵנִי וְנִתְמַאֵן לְשַׁלְּחוֹ הַנֶּזֶה אֲנִי הִרְגֵּתָ אֶת בְּנִי בְּכֹרֶךָ". מדוע ציווהו הקב"ה להתרות בפרעה מיד במכת בכורות, לא באה אלא באחרונה?

מִכַּת צִפְרָדַע

השאיר את הצפרדעים במים להראות שזהו לא כישוף

כי כשוף אינו שולט במים, ואני עושה ההיפוך רק ביאור תשארנה אף שהוא במים, ששם נבדק מה שהוא ע"י כשוף כדאיאתא בגמרא (סנהדרין סז, ב).

התפאָר עָלַי לְמַתִּי אֶעֱתִיר כו' וְיֵאמָר לְמַחֵר (ח, ה-ו). ויראה אם הוא מצד כשוף אינו מסתלק כי ניטו צללי ערב שאז מתגברת כח החיצונים - ומחר בבקר משמע, לזה אמר למען תִּדַע כו' וסרו הצפרדעים מיבשה

מִכַּת כְּנִיָּים

מדוע במכת כנינים לא היתה התראה

בא אֶל פְּרֹעֶה כִּי אֲנִי הַכְּבֹדְתִי אֶת לְבוֹ (י, א).

[שכן החיות שבאו בערוב המיתו את המצרים] - הרי צריך היה לשוב ולהתרות בפרעה על מכות אלו, משום שבדיני נפשות עדיין לא לקה ושנה. אמנם על מכת שחין כבר לא היה צורך להתרות בו שהרי לקה ושנה בערוב ודבר. ולפי זה לא הוצרך משה להתרות בפרעה קודם מכת ארבה, שהלא כבר מוחזק היה לעבור על ההתראות. אך מפני שלאחר מכת שחין כבר היה בדעת פרעה לשלחם, והקב"ה הוא שהכביד את ליבו, הרי שנסתלקו ההתראות הראשונות, והיתה רק התראה אחת שעבר עליה - ההתראה אודות מכת ארבה. לפיכך ציווה השם למשה, "בא אל פרעה", ופירש רש"י 'התרה בו', משום ש'אני הכבדתי את ליבו' לאחר מכת שחין, לכך צריך שוב להתרות בו שכבר אינו מוחזק לעבור על ההתראה.

בפסוק נאמר "בא אל פרעה כי אני הכבדתי את ליבו". היה זה קודם מכת הברד. ויש להבין מדוע נאמר שה' הוא שחזק את לב פרעה, הלא רק לפני מכת שחין נאמר (שם ט, יב) "ויחזק ה' את לב פרעה", אך אחר מכת הארבה נאמר (שם שם, לה) "וַיִּחְזַק לֵב פְּרֹעֶה" - שנתחזק מעצמו ולא שה' הוא שהכבידו. הביאור יבוא על פי הידוע שלמכות דם וצפרדע קדמה התראה, ואילו למכת כנינים - לא. וכן קדמה ההתראה לערוב ודבר, אך לשחין לא. נוכל לבאר את טעמו של הסדר הזה על פי הדין הידוע, שאחר שלקה אדם על עבירה ושנה לחטוא בה ושוב לקה, הרי מעתה מוחזק הוא לשוב ולעבור אותה עבירה (יבמות סד, ב). ולכן לאחר שפרעה שנה באיוולתו שלא לשלח את בני ישראל, גם לאחר מכות דם וצפרדע - נעשה מוחזק לעבור על ההתראה, ולכן לא הוצרך משה להתרות בו לפני מכת כנינים. אלא שכיון שמכות ערוב ודבר היו דיני נפשות,

מלא העומר - פרשת בא

